

Lausunto koskien Nico Ojalan vaalikelpoisuutta / Turun hallinto-oikeus 23.5.2022, dnro 759/03.04.04.10/2022

Kaupunginhallitus 22.08.2022 § 205
417/00.00.01/2022

Valmistelija

Hallintopäällikkö Hanna-Maria Grandell, puh. 050 473 9910
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Paraisten kaupunginvaltuuston 25.4.2022 tekemästä päätöksestä on tehty kunnallisvalitus koskien kaupunginhallituksen jäsenen Nico Ojalan vaalikelpoisuutta sekä täytäntöönpanokieltihakemus. Valituksen on Nico Ojalan puolesta laatinut Lakiasiantomisto Kari Uoti Oy.

Turun hallinto-oikeus on 23.5.2022 päivättyllä kirjelmällä pyytänyt Paraisten kaupunginhallituksen lausuntoa koskien kaupunginhallituksen jäsenen Nico Ojalan vaalikelpoisuutta. Asiaan on haettu lisäaikaa 31.8.2022 saakka kaupunginhallituksen kesän kokousta vuoksi. Hallinto-oikeus on myöntänyt lisäajan vastaamiselle esitetyn mukaisesti.

Paraisten kaupungin hallintosäännön 8. luvun §:n 61 kohdan 7 mukaan kaupunginhallituksen tehtävänä on antaa selitys kaupunginvaltuuston päätöstä koskevan valituksen johdosta, jos kaupunginhallitus katsoo voivansa yhtyä kaupunginvaltuuston päätökseen. Kaupunginvaltuusto on tehnyt päätöksensä kaupunginhallituksen antaman ehdotuksen mukaisesti ja kaupunginhallitus katsoo siksi voivansa yhtyä kaupunginvaltuuston 25.4.2022 §:ssä 44 tekemään päätökseen.

Kaupunginvaltuusto on siis päätöksessään 25.4.2022 § 44 myöntänyt eron Nico Ojalalle luottamustehtävästä. Ojala on vastaavalla päivämäärällä 25.4.2022 välittömästi kaupunginvaltuuston kokouksen jälkeen itse pyytänyt eroa kaikista Paraisten kaupungin luottamustehtävistä. Tämän jälkeen valtuusto on valinnut hänen tilalleen uuden jäsenen kokouksessaan 30.5.2022 § 54.

Paraisten kaupunginhallitus toteaa lausuntonaan Turun hallinto-oikeudelle seuraavaa:

Kaupunginhallitus vaatii ensisijaisesti valituksen jättämistä tutkimatta, koska Nico Ojala on itse pyytänyt eroa kaikista Paraisten luottamustehtävistä. Perustelut eronpyynnölle luottamustehtävästä ovat riittävät.

Mikäli kunnallisvalitus kuitenkin otetaan hallinto-oikeudessa käsittelyyn, kaupunginhallitus toteaa seuraavasti:

Kuntalain 71 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti yleisen vaalikelpoisuuden edellytyksenä on mm. kotikunta – vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö, jonka kotikunta kyseinen kunta on. Kaupunginhallituksen jäsenen Nico Ojalan vaalikelpoisuudesta on esitetty epäilyksiä oletettavan paikkakunnalta pois tapahtuneen muuton vuoksi. Tästä syystä Paraisten kaupungin hallintopalvelut on ryhtynyt selvittämään asiaa.

Nico Ojala on aiemmin pyytänyt eroa Iniön lautakunnan jäsenyydestä, mutta ei kaupunginhallituksen jäsenyydestä. Häntä on pyydetty useampaan otteeseen toimittamaan kirjallisesti ilmoitus siitä, mikä on hänen osoitetietonsa Paraisilla,

mutta hän ei ole tätä pyynnöistä huolimatta ilmoittanut. Hän on ilmoittanut asuinpaikakseen talven aikana Naantali, mutta oman ilmoituksensa mukaan hän on kirjoilla Paraisilla. Paraisten kaupunginhallituksen tulkinnan mukaan Nico Ojala ei ole asunut Iniössä enää lokakuun 2021 jälkeen.

Kotikuntalain 2 §:n 1 momentin mukaan henkilön kotikunta on jäljempänä tässä laissa säädetyn poikkeuksin se kunta, jossa hän asuu. Pykälän 2 momentin mukaan jos henkilöllä on käytössään useampia asuntoja tai jos hänellä ei ole käytössään asuntoa lainkaan, hänen kotikuntansa on se kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys. Paraisten kaupunginhallitus tulkitsee, että Nico Ojala ei ole kyennyt osoittamaan näitä edellä mainittuja seikkoja, joiden mukaisesti hänen kotipaikkansa olisi Parainen.

Edelleen kotikuntalain pykälän 3 momentin mukaan jos henkilön omaa käsitystä kotikunnastaan ei ole voitu selvittää, hänen kotikuntansa on se kunta, johon hänellä on katsottava olevan kiintein yhteys asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa ja muiden vastaavien seikkojen johdosta. Arviointi yleisen vaalikelpoisuuden suhteen tehdään siis kotikuntalain edellä mainitun säännöksen varassa. Kotikuntalain perusteella henkilön kotikunta on se kunta, jossa henkilö vakituisesti asuu. Kotikunta ei siis välttämättä ole se kunta, jossa hän on kirjoilla. Useimmiten merkintä väestötietojärjestelmässä on oikein, mutta ei aina. Kotikuntamerkintä ei myöskään sinällään ole sitova, vaan viranomaisen voi soveltaa itsenäisesti kotikuntalakia. Tässä tapauksessa tulkinnan viranomaisena on tehnyt Paraisten kaupunginhallitus.

Jos henkilöllä on se tilanne, että hänellä on käytössään kaksi asuntoa, hänen kotikuntansa on se kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys. Henkilön oma näkemys hänen omasta kotikunnastaan otetaan huomioon näissä kahden tai useamman asunnon tilanteissa, mutta se ei yksin ratkaise asiaa. Henkilöllä tulee olla myös objektiivisesti havaittavien tosiseikkojen mukaan kiinteä yhteys ilmoittamaansa kuntaan. Tässä kyseisessä tapauksessa yhteys Naantaliin on selvästi kiintein eli Paraisilla ei ole sellaista perhesuhteisiin tai työtekoon liittyvää seikkaa, jolla Parainen olisi hänen kotikuntansa.

Oikeuskäytännössä ja ennakkotapauksissa painoarvoa on annettu tosiasialliselle asumiselle. Pelkän vuokra-asunnon omaaminen Paraisilla ei tee yleisesti vaalikelpoiseksi, mikäli ei ole asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa ja muiden vastaavien seikkojen johdosta mitään muuta yhteyttä Paraisille.

Kotikuntalaki ja sitä koskeva oikeuskäytäntö painottavat nimenomaisesti todellista elämistä, työntekoa ja asumista. Viime kädessä arviointi konkreettisessa tapauksessa jää kuitenkin kokonaisuutena arvioitavaksi niiden seikkojen perusteella, joita kyseisestä kaupunginhallituksen jäsenestä on saatavilla. Koska Nico Ojalalla ei ole tulkintamme mukaan Paraisilla vaalikelpoisuutta, kaupunki on asianmukaisesti puuttunut vaalikelpoisuuden menettämiseen oma-aloitteisesti ja ryhtynyt väestörekisteriviranomaisen (DVV) kanssa selvittämään hänen oikeaa kotikuntaansa.

Kuten aiemmasta esittelystä ilmenee, kaupunginhallitus on pyytänyt Nico Ojalalta lisäselityksen hänen vaalikelpoisuudestaan siten, että Ojala ilmoittaisi kirjallisesti Paraisilla olevan osoitteensa Paraisten kaupungin kirjaamoon

parainen@parainen.fi 8.4.2022 mennessä, ja pyytänyt samaan päivämäärään mennessä Nico Ojalalta kirjallista selvitystä niistä perusteista, joihin vedoten hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai vastaavien seikkojen johdosta itse pitää Paraista kotikuntanaan ja mihin seikkoihin vedoten hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys erityisesti Paraisille. Ojalan puolesta selvityksen on toimittanut Lakiasiantomisto Kari Uoti Oy, mutta siinä ei myöskään ilmene mitään sellaista, jonka perusteella Paraisten kaupunginhallitus muuttaisi aiempaa käsitystään/tulkintaansa kotikunnasta. Nico Ojala ei tosiasiallisesti asu Paraisilla eikä Parainen ole hänen kotipaikkansa kotikuntalain perusteella.

Kaupungin asiassa tekemän selvityksen perusteella on ilmiselvästi osoitettavissa, että Nico Ojala on menettänyt vaalikelpoisuutensa, jolloin kaupunki on käynnistänyt tarvittavat toimet Ojalan luottamustoimen toteamiseksi päättyneeksi sekä valinnut uuden jäsenen kaupunginhallitukseen.

Nico Ojalan vaalikelpoisuutta koskevassa selvityksessä vedotaan kotikuntalain 2 §:n 3 kohtaan kotipaikkakunnan tulkinnassa. Paraisten kaupunginhallituksen kannan/tulkinnan mukaan kotikuntalain 2 §:n 3 kohta ei sovellu tähän Nico Ojalan tapaukseen. Tästä kyseisestä lainkohdan tulkinnasta on erillinen salassa pidettävä oheismateriaali. Selvitys on salassa pidettävä julkisuuslain 24 §:n mukaisesti.

Kunnallisvalituksessa todetaan, että päätöstä ei ole hallintolain 45 §:n edellyttämällä tavalla perusteltu siten, että siitä ilmenisi, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Valituksen mukaan päätöstä rasittaa myös menettelyvirhe, joka olisi vaikuttanut siihen, että päätös olisi lainvastainen. Paraisten kaupunginhallitus kiistää molemmat väitteet. Perustelut asiassa ovat asianmukaiset ja lailliset. Asian valmistelu on laadittu hyvää hallintomenettelyä noudattaen ja asiassa saatuja selvityksiä huolellisesti tulkiten. Asian valmistelijat ja esittelijät ovat toimineet asiassa virkavastuulla.

Nico Ojala on ilmoittanut väestötietojärjestelmään tilapäiseksi osoitteeseen Naantalissa sijaitsevan osoitteen ajalle 1.11.2021–31.10.2022. Paraisten kaupunginhallitus tulkitsee tästä poiketen, että kyseessä ei suinkaan ole tilapäinen osoitemuutos, vaan Ojala on muuttanut pysyvästi Naantaliin.

Parainen on paikkakunta, jossa monilla henkilöillä on tilapäinen tai osa-aikainen vapaa-ajanasunto. Kotikuntalain tulkinta tulee olla tasapuolinen ja objektiivinen, koska kotikunnan määrittelyllä saattaa olla ennakkotapauksen tyyppisiä vaikutuksia esimerkiksi tulevien kuntavaalien ehdokasasettelua ja ehdokkaiden vaalikelpoisuutta arvioitaessa. Tämä on erittäin keskeinen seikka myös tätä kyseistä arviota tehtäessä.

Oleellisena tietona mainittakoon, että Nico Ojala on itse 24.5.2022 päivämäärällä avoimella kirjeellä ilmoittanut luopuvansa Paraisten kaupunginhallituksen jäsenyydestä sekä kaikista muista luottamustehtävistä, joihin hänet on valittu.

Kaupunginhallitus päättää antaa Turun hallinto-oikeudelle tässä esityslistatekstissä kuvatun lausunnon Nico Ojalan vaalikelpoisuutta koskevassa asiassa.

Valittaja ei ole valituksessaan tuonut esiin sellaisia oikeudellisesti vaikuttavia tai tarkoituksenmukaisia syitä tai seikkoja, joiden mukaan kaupunginvaltuuston 25.4.2022 §:ssä 44 tekemää päätöstä olisi tarpeen muuttaa. Prosessissa on

noudatettu hallintolain ja kotikuntalain säännöksiä, eikä päätös ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

Kaupunginhallitus päättää todeta, että asian käsittely on syntynyt oikeassa järjestyksessä, päätös on laillinen eikä asian käsittelyssä ole tapahtunut muotovirhettä. Päätös on valmisteltu ja esitelty virkavastuulla. Vastaavasti kaupunginhallitus päättää todeta, että asiassa on selkeät perustelut, jotka on toimitettu päätöksentekijöille asianmukaisella tavalla. Samalla kaupunginhallitus toteaa, että sekä kaupunginhallituksen että valtuuston käsittelyssä on noudatettu julkisuuslain määräyksiä salassa pidettävistä seikoista.

Liite	Turun hallinto-oikeuden lausuntopyyntö Turun hallinto-oikeuden antama välipäätös Vaalikelpoisuutta koskeva valitus Turun hallinto-oikeuteen, salassa pidettävä Kaupunginhallituksen/kaupunginvaltuuston aikaisempi käsittely asiaa koskien 25.4.2022 § 44 sekä 30.5.2022 § 54 liitteinen
Oheismateriaali	Lisäselvitys kotikuntalain tulkinnessa, salassa pidettävä Avoin kirje – Nico Ojala 25.4.2022, salassa pidettävä
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Patrik Nygrén, puh. 040 511 4383 etunimi.sukunimi@parainen.fi
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää 1) ensisijaisesti vaatia hallinto-oikeutta jättämään valituksen tutkimatta, koska Nico Ojala on 25.4.2022 päivämällään kirjeellä anonut eroa kaikista Paraisten luottamustehtävistä eikä hänellä täten ole enää oikeussuojan tarvetta asiassa 2) että mikäli hallinto-oikeus ottaa asian käsiteltäväkseen, antaa Turun hallinto-oikeudelle esityslistatekstissä kuvatun lausunnon koskien kaupunginhallituksen jäsenen Nico Ojalan vaalikelpoisuutta 3) että pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta kokouksessa.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin. Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.
Jakelu	Turun hallinto-oikeus, asianosainen Nico Ojala, Lakiasiaintomisto Kari Uoti Oy, Paraisten keskusvaalilautakunta
